

Израел технички још није признао Косово као државу. Процедуре нису готове, није било сусрета међу званичницима, дипломатске ноте нису размењене, али то не значи да процес није у току нити да се може преокренути, каже у првом разговору за штампане медије у Србији нови амбасадор Израела Јахел Вилан, покушавајући да објасни недоумице у јавности о томе да ли је израелско признање Косова, договорено у оквиру споразума о економској нормализацији односа Београда и Приштине у Белој кући 4. септембра, заиста готова ствар.

„Пошто у Србији постоји идеја да то можда још није коначно, у телевизијском интервјуу пре неколико дана хтео сам да рашчистим ствари рекавши да јесмо признали Косово 4. септембра. Премијер и министар спољних послова Израела тог дана поздравили су споразум из Вашингтона. То није контрадикторно осталим информацијама које су се касније појавиле – признали смо, али техникалије још нису обављене”, каже Вилан, напомињући да не потцењује важност овог питања за нашу земљу, али да очекује да ће се односи Србије и Израела показати као довољно пријатељски, важни и снажни да их ово не би пореметило.

Да ли је израелско признање Косова било договорено са САД пре потписивања споразума у Белој кући?

Нисам сигуран, али претпостављам да (израелског премијера Бенјамина) Нетанијахуа нису одједном позвали телефоном и питали: „Молим вас, да ли бисте признали Косово?” Скоро сам сигуран да је тај разговор обављен раније и верујем да су у њега били укључени сви – Израел, Србија, Косово и САД. Таква тема се без претходне сагласности није могла појавити током самита Косово–Србија у САД.

Зашто је Израел променио мишљење о косовској независности после 12 година одбијања да је призна, чак и након што је Хашим Тачи нудио да отвори амбасаду у Јерусалиму, што се иначе не чује од једног муслиманског лидера (будући да исламске државе источни део тог града виде као будућу престоницу Палестине)?

Ако гледате само односе Израела и Косова, ми нисмо имали добре разлоге да га не признамо. Постоје два главна разлога из којих је то био проблем. Први је преседан у вези с палестинским питањем – признање таквог унилатералног потеза (отцепљења – прим. „Политике”) једног недржавног ентитета могло би да иде у прилог Палестинцима. Други разлог, и даље важан за нас, јесте однос са Србијом. Ако ме питате шта је то крупно што се сад догодило да то промени – можда није једна крупна ствар, него су се ствари догађале мало-помало.

Мислим да је и у односима Србије и Косова забележен напредак, мада не бих рекао да је то престало да буде проблем за Србију. У овом тренутку имамо веома важан амерички пакет за све стране, Србију, Косово, Израел. Американци су веома важни за нас. Недељу дана касније видели сте споразум између Израела са УАЕ и Бахреином (којим су оне, уз посредовање САД, нормализовале односе с Израелом – прим. „Политике”). Кад све то сместите у оквир америчких напора да доведу до мировног договора између нас и земаља Залива, и постепеног напретка између Србије и Косова уз америчку интервенцију – верујемо да је ослабила важност овог случаја по палестинско питање. Ако обухватимо све ове ствари и директан захтев Американаца да будемо део таквог договора, верујем да је то довело Израел до овакве одлуке.

Имате ли америчке гаранције да ће и Косово признати Израел? Бар једна муслиманска земља, Турска, која себе сматра покровитељом и Косова и Палестинаца, против је споразума из Беле куће.

Није ми познато да је Израел добио икакве гаранције. Србија и Косово потписали су споразуме са САД, које треба да обезбеде да потписано буде реализовано. Ми нисмо потписали никакав споразум о узајамном признању с Косовом.

Онда је на Американцима да се носе с турским отпором?

Тај споразум је базиран на томе што су се владе Косова и САД сложиле о узајамном признању Косова и Израела. Ако се нешто догоди на једној страни, зашто не би на другој? Исто је и са пребацивањем амбасада у Јерусалим. Ми разумемо да то није лак потез ни за Косово ни за Србију, који су под притиском других земаља по том питању.

Многи Срби кажу да је „Косово наш Јерусалим”. Ако и не буду нарушени односи између наших држава, да ли ће ово утицати на начин на који обични Срби доживљају Израел?

Србија, колико знам, има сјајне односе с бројним земљама које су признале Косово. Не видим да Србија условљава добре односе са земљама тиме да оне не признају Косово. Исти случај је и са Израелом. Већина наших пријатеља у свету још одавно је признала Палестину. Косово је важно за вас, као што су Јерусалим или Западна обала важни за Израел. Али, ставили смо наше интересе на прво место. Пријатељи не морају да се сложе око свега. Имам много разумевања за осећања јавности у Србији и могу вам рећи да, када су ме из министарства у петак рано ујутро (4. септембра) обавестили о договору, моје прво питање је било: Шта Србија има од тога?

Шта су вам одговорили?

Не бих говорио о томе, могу да кажем да сам се сложио са својим министарством и да је моје полазиште то да чинимо све што можемо, уз разумевање Србије. Нисам био присутан током преговора САД и Србије и не могу причати о томе како се Србија изборила с делом договора у вези с Косовом и Израелом. Из мог угла одавде, покушаћу да „гурам” што је могуће више да завршавамо ствари, а да не будемо неувиђавни. Разумео сам изјаве председника Вучића, као и оно што је мени рекао, и покушаћемо да

радимо уз максимално уважавање Србије. Неке ствари је председник Вучић рекао директно премијеру Нетанијахуу. Време ће показати како ћемо испунити обећање дато САД и Косову, а да и даље покажемо максимално уважавање према Србији.

Да ли сте разговарали с председником Вучићем о пребацивању амбасаде у Јерусалим? Када би то могло да се обави?

Нисмо разговарали о детаљима. Израел је захвалан г. Вучићу на ономе што је урадио за наше односе и за његову одлуку, донету пре вашингтонског самита, да Србија отвори привредну канцеларију у Јерусалиму, што је важан не само економски него и политички потез за обе земље. Споразум говори о две фазе: прва, привредна канцеларија коју треба отворити у септембру, а друга – амбасада до 1. јула следеће године. Надам се да ће Србија испунити договорено по плану.

Вучић је почетком године најавио и то да ће Србија купити оружје од Израела и да то неће бити мала испорука. Има ли новости о томе?

Не знам ни за шта конкретно у овом тренутку, али могу само да поздравим такву сарадњу између Израела и Србије. Мало сам и изненађен тиме што већ не сарађујемо више у војној индустрији. Имамо врхунску технологију коју можемо делити с пријатељским земљама каква је Србија.

Не можете да нам кажете о каквом оружју се разговарало?

Не чувам никакву тајну, једноставно немам конкретан податак.

Србија је недавно послала још војника у мировну мисију у Либану. Треба ли да се бринемо за њихову безбедност пошто је Србија потписала да ће цео Хезболах, и војно и политичко крило, сматрати терористичком организацијом?

Захвални смо Србији што је послала своје војнике да чувају мир на нашој северној граници. То је важно за настојање да се стабилизује та земља, коју је Хезболах практично киднаповео. Нема логике у нападима из Либана на Израел на сваких неколико година, то није у интересу Либана. Хезболах га излаже ризику зарад интереса Сирије, против Израела, у име интереса Ирана, којем је Хезболах посредник. Кад се једна таква организација бави тероризмом, улаже огроман новац из Ирана у прибављање оружја које се користе против Израела – неке земље жмуре на једно око из политичких разлога и не зову га онако како би требало, терористичком организацијом.

Ми мислимо да Србија чини праву ствар. А није ми познато да је било напада на војнике из мировне мисије на основу тога како се њихове земље одређују према Израелу и Либану. То су мировњаци под заставом УН, а не својих земаља. Србија је и раније била пријатељ с Израелом, па нису гледали српске војнике другачије од других. Надам се да то ни сада неће бити случај.

Начин на који сте описали Хезболах и „заробљену”, „терористичку државу” – тако би многи Срби описали оно што се десило с Косовом и ОВК.

Искрено не верујем да треба правити такве паралеле. Сви овде много боље од мене знају историју Косова, тако да не могу дати бољи коментар о тамошњој ситуацији.

Поменули сте споразум Израела са УАЕ и Бахреином. Да ли ће он помоћи умиривању Блиског истока и ублажити одијум обичних Арапа према Израелу и, уопште, Јеврејима?

Већ предуго Палестинци, због свог конфликта с Израелом, држе као таоце односе других држава с нашом земљом. Али, то није водило ничему. То што веома далеке земље нису признале Израел није приближило нас и Палестинце. Нова формула коју је понудио Трамп променила је приступ овом проблему. Није тајна да би многе земље Залива биле пријатељи с нама да не мисле да би Иран био много већа претња као непријатељ него Израел.

Мислим да ће Трампов предлог помоћи да се Палестинци врате за преговарачки сто. Подршка коју добијају из Залива и других делова света мања је него некада. Није више у

њиховом интересу да одбијају сваку понуду. Можда Трампов предлог није тако добар као што су очекивали, али мислим да ће нови мировни споразум помоћи да ми и Палестинци будемо бар мало ближи, макар толико да обновимо преговоре.

Можда Израел може да нормализује односе с арапским државама, али палестинско питање остаје нерешено. Они су, уз подршку осталих Арапа, одбили и одредбу Трамповог плана о анексији или, ако тако више волите да то назовете, обнови суверенитета Израела на делу Западне обале.

Споразум с две заливске земље неће решити све. Проблеми које треба решити између нас и Палестинаца су веома дубоки. Најпре, ту је питање територије. Ако погледате мапу, то је готово немогуће. Али, сви морамо да се запитамо – шта су опције. Рећи „не” свему? Треба да размотримо предлог Американаца.

Да ли је решење „две државе” (стварање Палестине уз Израел) прошлост или је још могуће?

Не мислим да је то прошлост. Наш премијер је изјавио да верује да је то решење. И Трампов „споразум века” говори о две државе. Израел је формиран као јеврејска и демократска држава. Не видим ниједно друго решење које омогућава да остане и јеврејска и демократска. Због тога мислим да је решење „две државе” у нашем интересу, не само у интересу Палестинаца.

(Политика)